

vorige Synoden „niet altijd voldoende tegen een verkeerd schijn gewaakt hebben“. Noem het argeloosheid. Maar een fout? Laat staan een zonde? Nog eens: waar is de winst? De winst, waarop wij hoopten, de winst, zoo vurig begeerd?

Ze is niet te vinden.

Wat wel te vinden is, dat is: het toedekken van bedreven wandaden der vorige Synoden; wel te vinden zijn uitspraken, die het punt in geding niet raken.

P. DEDDENS.

DE GOEDE BEDOELING.

De appel-synode van 1946 is voorbij. Alle hoop op hereeniging is vervlogen, verijdeld.

Op het laatste moment voordat de synode bijeen kwam schreef ik aan haar nog een brief. Met allen aandrang werd daarin gevraagd om herstel van waarheid en recht en eenheid.

Hier is het antwoord, gedateerd 6 Maart 1946. De vrijheid tot publicatie er van ontleen ik aan het feit, dat deze brief en het daarop gegeven antwoord in een openbare zitting der synode is behandeld.

Weleerwaarde Heer en Broeder,

De Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland, vergaderende te Utrecht Maart 1946, deelt U als antwoord op Uw bij haar ingekomen schrijven mede, dat de Synode niet anders wil dan overeenkomstig het bevel van Christus, de eenheid te zoeken met al degenen, die Hem naar Zijn Woord willen dienen. De besluiten der Synode thans genomen, hebben geen ander doel. De Synode is er echter van overtuigd, dat haar voorgangers dit evenzeer bedoelden en zij roept U toe, Uwerzijds zich stellende voor Gods aangezicht, daaraan mede te werken.

Met broedergroet,

Namens de Synode,

(w.g.) C. v. d. WOUDE, h.t. scriba II.

Ziedaar het antwoord.

We vragen alleen maar: wat is dat voor een moraal? Is er nu nog enig verschil tusschen dezen gedachtengang en de gezindheidsethiek? Zullen dan uiteindelijk het doel en de bedoeling het beslissende woord spreken? Maar dat zeggen Jesuiten ook.

Dit antwoord heeft mij nog dieper teleurgesteld dan al eerder het geval was. Geen spoor meer van concreetheid in het spreken, in het wijzen van den weg tot ware hereeniging; geen woord ook tot rechte aanduiding en formuleering der schuldzaak. Het is alles even vaag. Maar het resultaat is duidelijk: wij en onze „vaders“ van de vorige synode hebben het goed bedoeld, en gij moet aan die goede bedoeling meewerken, in ons spoor!

Nu gaan wij maar weer verder op onze eenzamen-weg. Wij kunnen het niet laten, rekening te houden met de waarschuwing van onze Zaligmaker: „de ure komt, dat een iegelijk die u zal dooden, zal meenen Gode een dienst te doen“. Arglistig is het hart, neer dan eenig ding. En daarom zullen wij de kerkelijke zelfbeproeving als eisch blijven handhaven — met alle waardeering en erkenning van de „goede bedoeling“.

L. DOEKES.

SAMENSPREKING ZINLOOS GEWORDEN.

Dit moet wel de indruk zijn, van hem, die de besluiten, genomen door de Bultengewone Generale Synode, die te Utrecht vergaderde, rustig op zich in laat werken. Dat bleek al aanstonds, toen de Synode uitsprak „dat de zakelijke inhoud der uitspraken van 1905 en 1942-43 niet prijs gegeven mag worden, dat integendeel de toen beleden waarheid onverkort dient gehandhaafd te worden“. Men lette er wel op, dat de uitspraken van b.v. 1942-43 als „beleden waarheid“ aangediend wordt. En dat wat in 1942-43 beleden is onverkort gehandhaafd dient te worden.

De nieuwe formule, de zooveelste (we hebben nu naast die van 1905 al een Amersfoortsche, een Amsterdamsche, een Zwolsche!), die de formule van 1905 gaat vervangen, voldoet aan dien gestelden eisch dan ook volkomen. In 1905 toch gaf de Synode een „Korte verklaring“, die o.a. inhield „dat het zaad der geloovigen gehouden moet worden voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat uit leer of leven het tegendeel blijkt“. Nu moet de kerk, „de kinderen, tenzij zij zich als ongelooovigen openbaren, beschouwen en behandelen als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest“. Vergelijken wij even: „tenzij zij zich als ongelooovigen openbaren“ is het pendant van: „totdat uit leer of leven het tegendeel blijkt“; „beschouwen en behandelen“ komt overeen met het oude: „houden voor“; immers als ik iemand „houd voor“ iets, moet ik hem ook zoo „beschouwen“ en „behandelen“; en „die deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest“ is niet wezensverschillend van: „weder geboren en in Christus geheiligd“. En tot slot verklaart de Synode „dat deze nieuwe verklaring als kerkelijke leeruitspraak,

gedaan op grond van Schrift en belijdenis, uiter-aard bindend gezag heeft“.

Ik concludeer dus (en ik zou wel eens willen weten, wie eerlijk een andere conclusie zou kunnen trekken); dat de binding, door de Synode van 1942-43 opgelegd inzake bepaalde punten der leer, onverminderd gehandhaafd is. De zaak is alleen iets anders geformuleerd.....

Wat zijn we dus verder gekomen? Niets, maar dan ook heelemaal niets! Want het ging ons niet om het sus-te-zeggen of zóó-te-zeggen, maar om de zaak zelf.

Dit mogen ook bedenken, al de „bezwaarde“ broeders en zusters, die nog gebleven zijn binnen het kerkverband, dat door deze Generale Synode hiërarchisch bestuurd wordt.

Niet eens is uitgesproken, dat de zakelijke inhoud van „Toelichting“ en „Praeadvies“ vervallen zijn verklaard. En ik meen ook te mogen besluiten, dat die zakelijke inhoud nog steeds van kracht blijft. Was het Praeadvies niet een stuk, waarvan de argumenten, volgens besluit der Synode van 1943, moesten dienen, om hen te overtuigen van ongelijk, die bezwaar hadden tegen den zakelijken inhoud van de formule van 1905, wanneer die bindend aan de kerken werd opgelegd? Welnu, is daaraan iets veranderd? We zagen van niet! De inhoud van de formule is onverzwakt gehandhaafd; zou men dan de in het Praeadvies bijgebrachte gronden laten vallen? Dat is ondenkbaar. De gedachtengang van het Praeadvies en de synodale opvatting van de formule van 1905 zitten onlosmakelijk aan elkaar vast. In synodocratische organen heeft men dan ook, tot op den huidigen dag, bij de verdediging van die, aldus opgevatte formule, nog nooit, ook maar iets van het Praeadvies laten vallen. En in de toekomst zal het niet anders zijn. De schrijver, die nu de nieuwe Utrechtsche formule zal willen verdedigen, zal haast vanzelf weer grijpen naar..... de argumenten van het Praeadvies 1943!

De rest van de dogmatische uitspraken interesseert ons al bitter weinig. Want die zouden ons meer af kunnen voeren van het eigenlijke punt in kwestie. Wij moeten ons niet af laten leiden en niemand, ook in het synodocratische verband moet dat doen. In 1943 heeft de Synode de kerken gebonden aan de door die Synode gehuldigde opvatting van de formule van 1905. Daartegen rezen de bezwaren. Want de inhoud van de formule 1905 wordt niet duidelijk door de Schrift geleerd; die inhoud is „theologie“; en daaraan mag de kerk nooit binden. Welnu, daarvan is niets teruggenomen, niets. Dan blijven onze bezwaren ook onverzwakt voortbestaan. Dat kan nu eenmaal niet anders.

Temidden van al den wir-war en ingewikkeldheid moeten we dit vasthouden. We moeten ons niet een rad voor de oogen laten draaien door beschouwingen over het verbond, enz., hoe belangrijk die ook mogen zijn. Want in den grond der zaak lagen onze bezwaren niet op dat terrein. Dat, b.v. de formule van 1905 innerlijk tegenstrijdig was, was óók maar een bijzaak; wij noemden die formule dan ook „bovendien tegenstrijdig“. Hoofdzak was, dat wij niet konden aanvaarden, dat de Schrift ons zou verplichten de kinderen der geloovigen te houden voor in wezen wedergeboren.

Zéér belangrijk, ik zou haast zeggen, het belangrijkste, zijn wel de kerkrechtelijke conclusies van deze Synode. Ook op dit gebied heeft zij niets wezenlijks teruggenomen.

Ik schreef „het belangrijkste“, want hier komt art. 31 K.O. in het centrum te staan. Onze kerken hebben, ter verduidelijking en ter onderscheiding van die kerken, die zich nog altijd blijven beschouwen als de Gereformeerde Kerken, niet voor niets ten behoeve van postale onderscheiding aanvaard de officieuze toevoeging: „onderhoudende art 31“. Zij hebben niet gekozen de toevoeging: „verwerpende de formule 1905“ of iets dergelijks. Neen, het bestaansrecht der Gereformeerde Kerken staat of valt met art. 31 K.O. De kerk, die art. 31 op eenigerlei wijze krachteloos maakt, verliest daarmee het karakter van Gereformeerde Kerk.

Een gereformeerde kerk, een „lichaam van Christus“ is naar de Schrift een vrij, een zelfstandig organisme; dat alleen geregeerd wordt door een kerkeraad: door ouderlingen en diakenen. Zulke kerken gaan wel, naar de Schrift, een kerkverband aan, een zeker samenlevingsverband. Wij regelen dat kerkverband in een kerkenordening, die niet in mag gaan tegen de Schrift; die o.a. de vrijheid en de zelfstandigheid der plaatselijke kerk niet prijs mag geven. Natuurlijk, zulk een kerkverband stelt zijn eischen: wat men gezamenlijk als kerken besluit, moet geen wassen neus zijn, moet vast en

bondig zijn; zoolang althans zulk een besluit niet in strijd brengt met Gods Woord of met de onderling gemaakte afspraak. Dat brengt noodwendig mee, dat ieder belanghebbende, en dat is iedere kerk, dat is dus iedere kerkeraad, zoowel als ieder kerklid, zulke besluiten moet gaan toetsen aan het Woord van God en aan den onderling gezworen eed. Dat toetsingsrecht is dus essentieel, daaraan mag niet getornd worden. En pas als het besluit van een meerdere vergadering den toets heeft doorstaan, moet het ook ten uitvoer gelegd worden. Maar als zulk een kerkeraad of zulk een kerklid wel strijd ontdekt met het Woord van God of met den onderling gezworen eed, mag hij dat besluit niet voor vast en bondig houden. Dat wil niet zeggen, dat hij het maar naast zich neer moet leggen, alsof het een nieuwaarswensh van den krantenbezorger ware. Want het geldt per slot van rekening niet minder dan een beslissing door meer „lichamen van Christus“ (!) genomen! Hij dient dus van zijn bezwaren kennis te geven en hij zal de meerdere vergadering, die het besluit genomen heeft, eerlang, wanneer die weer samenkomt, moeten trachten te overtuigen van zijn gelijk, opdat dat besluit daarna ingetrokken kunne worden. Maar..... en daar komt alles op aan: tot zoolang mag hij niet gedwongen worden dat besluit ten uitvoer te leggen of te helpen leggen. Dat is de inhoud van het „vast en bondig, tenzij.....“ Want, zoo zeiden onze vaders, die daaraan tomt, „snijdt in het hart van de Reformatie“. In het hart! De vrijheid en zelfstandigheid van elk lichaam van Christus, van elke plaatselijke kerk, staat of valt er mee; het gereformeerde-zijn van de plaatselijke kerk staat of valt er mee!

En dezen stoot in het hart der Reformatie hebben de Synodes van 1939-42 en 1942-45 toegebracht en..... deze Synode trekt den dolk geen centimeter terug. „Het beslissend oordeel of de uitvoering van het besluit eener kerkelijke vergadering hangende het appel daartegen voorloopig kan worden opgeschort, staat in elk bijzonder geval bij de desbetreffende kerkelijke vergadering“. Geen, zelfs geen voorloopige opschorting dus; uitvoeren van het besluit is geboden; gij kerklid of kerkeraad hebt niet te beoordelen of gij de uitvoering van een besluit al of niet op zult schorten; dat oordeel staat bij de meerdere vergadering die het besluit nam; gij hebt uit te voeren, wat besloten is, zonder reserves! En gij kerkeraad hebt desnoods den nek te buigen onder den last, dien de meerdere vergadering u oplegt!

O, zeker men wil U niet dwingen te handelen tegen Gods Woord. Dat zou er trouwens nog bij moeten komen ook, al komt het er, bij het zich z.g.n. „de facto conformeren“ aan besluiten, die men in strijd met Gods Woord acht, wel op neer. Maar, zoo schreef de Synode van 1939-43 als gij voor zulk een conflict komt te staan, moet gij met ons kerkverband breken. Maar besluiten van een meerdere vergadering niet uitvoeren en toch binnen het kerkverband blijven, is innerlijk tegenstrijdig; dat gaat niet!

Dan moet gij maar met het kerkverband breken! Ja, dat schreef men uit naam der Generale Synode! Hoe broos is hier het kerkverband geworden. Gij acht een besluit van een meerdere vergadering in strijd met Gods Woord, zoodat gij het niet ten uitvoer kunt leggen, zonder met open oogen te zondigen?... Breek dan met de kerk! Maar zóó stroef, zóó meedoogenloos was art. 31 van oude tijden af niet! Acht gij een besluit van een meerdere vergadering in strijd met Gods Woord, zoodat gij het niet ten uitvoer kunt leggen, zonder willens en wetens tegen Gods Woord in te gaan, naar Uw vaste overtuiging? Goed, dan behoeft gij dat besluit niet uit te voeren, tot gij gelegenheid gehad hebt, Uw bezwaren aan de volgende meerdere vergadering ter beoordeling voor te leggen. Gij krijgt de gelegenheid den weg der revisie op te gaan, zonder Uw geweten te bezwaren. Gij hoeft niet aanstonds met de kerk te breken. Sterker: gij móógt niet aanstonds met de kerk breken! De kerk is toch maar niet een of ander gewone vereeniging! Maar een „lichaam van Christus“!

Deze z.g.n. „revisie-synode“ heeft nu gekozen voor dat brooze kerkverband: onvoorwaardelijk de meerdere vergaderingen gehoorzamen in de tenuitvoerlegging harer besluiten. Apart ingelascht in conclusie 7 heeft men: „dat men zijn bezwaren in den kerkelijken weg bekend maakt maar in middelen als genomen besluiten de facto aanvaardt“.

Onvoorwaardelijk de meerdere vergaderingen gehoorzamen..... dat is de reinste hiërarchie!

En de hiërarchie is de dolkstoot in het hart van de Reformatie!

(Zie vervolg blz. 203).

* Er ku
van pro
een ter
blik h
er geen
Men
praten",
pretend
weld, w
De souv
en ook
er dus
machts
altijd e
radio-re
Van
een dwa
zich; op
de tran
v. d. Pl
1. vo
ting wo
2. me
3. ov
spreken
Deze
karno d
was, o
Soekarn
coöpera
tegenwo
karno
burger
Soekarn
coöpera
bijv. M
Op d
niemand
konden
amnest
en wild
Soeka
nog alti
edagier
praten
lijsten d
blikeine
halen, v
Nederla
Soekarn
kon wel
zich me
Overz
zeggen,
Nederla
de repu
gaan k
kampen
sagavac
Mook e
geen ge
Radio-B
brandbo
Europes
Op 18
Direct
wil was
sproken
De reg
handhas
dat een
worden
af. Chri
Het zou
Soekarn
karno n
gadering
Soekarn
was hee
Soekarn
mocht S
maar de
Sharir
Hij nam
Verde
klarde
republie
toch lat
slotte r
Den Ha
Wat v
Mook a
gaat uit
en natic
van uit